

Nr 51

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 292 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse m. m.; given Stockholms slott den 25 januari 1957.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 292 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse;
- 2) lag om ändrad lydelse av 26 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket; samt
- 3) lag om ändrad lydelse av 67 § lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att reglerna om försäkringsföretagens skyldighet att bidra till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet ändras genom höjning av minsta bidragsbeloppet.

Vidare föreslås — i anslutning till det i statsverkspropositionen framlagda förslaget om överflyttande från riksförsäkringsanstalten till försäkringsinspektionen av tillsynen över vissa understödsföreningar (X ht s. 185—197) — att i lagen om understödsföreningar införes regler om skyldighet för de föreningar, som ställes under försäkringsinspektionens tillsyn, att årligen erlægga bidrag till finansieringen av inspektionens organisation och verksamhet.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 292 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433)
om försäkringsrörelse**

Härigenom förordnas, att i 292 § lagen den 17 juni 1948 om försäkringsrörelse ordet »etthundra» skall utbytas mot »tvåhundra».

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 26 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för
utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket**

Härigenom förordnas, att i 26 § lagen den 9 juni 1950 om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket ordet »etthundra» skall utbytas mot »tvåhundra».

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 67 § lagen den 24 mars 1938 (nr 96)
om understödsföreningar**

Härigenom förordnas, att 67 § lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

67 §.

I denna — — — gemensam tillsynsmyndighet.

Till bestridande av kostnaden för tillsynsmyndighetens organisation och verksamhet skall annan understödsförening än sådan som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet årligen erlægga bidrag enligt bestämmelser, som meddelas av Konungen. Detta bidrag skall bestämmas högst till en femtedels procent av föreningens hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår, dock må bidraget ej understiga etthundra kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för finans- och socialdepartementen *fråga om vissa lagändringar rörande skyldighet att erlægga bidrag till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet* samt anför därvid följande.

Försäkringsinspektionen har i skrivelse den 31 augusti 1956 föreslagit, att den minimiavgift, som enligt 292 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse och 26 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket uttages från försäkringsföretag såsom bidrag till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet, höjes från 100 till 200 kronor. Förslaget har varit föremål för remissbehandling. Jag anhåller att nu få anmäla denna fråga.

Förut denna dag har jag anmält ett av byråchefen R. Broberg såsom särskilt tillkallad utredningsman inom socialdepartementet den 8 juni 1956 avgivet betänkande angående det administrativa handhavandet av tillsynen över vissa understödsföreningar m. m. (statsverksprop. 1957 X ht s. 185). Kungl. Maj:t har därvid beslutit föreslå riksdagen, att tillsynen över bl. a. vissa understödsföreningar skall överföras från riks-försäkringsanstalten till försäkringsinspektionen, varvid förordats att från dessa understödsföreningar skall uttagas visst bidrag för finansiering av tillsynen. Enligt utredningsmannens förslag, vilket remissbehandlats, bör detta genomföras genom ett tillägg till 67 § lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar. Jag anhåller att i detta sammanhang få upptaga även frågan om denna lagändring.

I. Försäkringsrörelselagen

Gällande bestämmelser. Enligt 3 § lagen om försäkringsrörelse står försäkringsbolag under tillsyn av en för hela riket gemensam försäkringsinspektion. I 5 § lagen om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva för-

säkringsrörelse här i riket stadgas att jämväl dylik anstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, skall stå under tillsyn av försäkringsinspektionen. Till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet skall försäkringsbolag samt utländsk försäkringsanstalt, som driver rörelse här i riket, årligen erlægga bidrag enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Detta bidrag skall bestämmas till högst en femtedels procent av vederbörande företags hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår för försäkringar, som tillhör företagets rörelse här i riket, dock må bidraget ej understiga 100 kronor (292 § lagen om försäkringsrörelse, 26 § lagen om utländsk försäkringsanstalt).

Bestämmelser om tillsynsbidragen har utfärdats genom kungörelsen den 17 december 1948 (nr 804) om försäkringsanstalternas bidrag till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionen. Tillsynsbidragen utgår enligt den lydelse, som sagda kungörelse erhållit genom kungörelse den 21 oktober 1955 (nr 568), från och med år 1955 med en halv promille av premieinkomsten, dock lägst 100 och högst 50 000 kronor.

Försäkringsinspektionen har till stöd för sin hemställan om höjning av tillsynsbidragets minimibelopp från 100 till 200 kronor anfört, att det måste anses principiellt eftersträvansvärt, att envar av de skilda grupper av svenska försäkringsbolag, som står under inspektionens tillsyn, bestrider den del av kostnaden för verkets organisation och verksamhet, som belöper på gruppen.

Försäkringsinspektionen upplyser, att minimibeloppet 100 kronor för närvarande uttages av ca 300 försäkringsbolag, däribland av samtliga ca 180 sockenbolag och av ca 90 av de till ett antal av inemot 130 uppgående läns- och häradsbolagen. Vid avgiftsdebiteringen i november 1955 påfördes sockenbolagen således avgifter med ungefär 18 000 kronor. Gruppen läns- och häradsbolag debiterades knappt 26 000 kronor.

I och för sig betyder, uttalar inspektionen, en fördubbling av minimibidraget en ökning av inkomsterna för verket med blott ungefär 30 000 kronor, medan den totala avgiftsuppbörden hösten 1957 vid förändrade bestämmelser beräknas komma att uppgå till ca 825 000 kronor. Inspektionen anser emellertid, att en fördubbling av minimibidraget är påkallad av rättviseskäl. Det kan nämligen direkt påvisas, att kostnaderna för tillsynen i fråga om såväl läns- och häradsbolagen som sockenbolagen avsevärt överstiger respektive bolagsgrupps bidrag. Med envar av nämnda grupper selsattes praktiskt taget helt en förste revisor i lönegrad 29. Lönekostnaden för den revisor, som handhar sockenbolagen, samt dennes av inspektioner föranledda resekostnader överstiger 30 000 kronor. Motsvarande kostnad för den revisor, som sköter läns- och häradsbolagen, uppgår till inemot 30 000 kronor. Beträffande bägge grupperna kan med säkerhet påstås, att de härutöver drager kostnader för bl. a. bolagsordningsändringar, registreringar och statistik överstigande för vardera gruppen 10 000 kronor. En fördubbling av minimibidraget skulle medföra, att från läns- och härads-

bolagen respektive sockenbolagen inflöte ungefär 35 000 respektive 36 000 kronor. Højningen medför sålunda icke en fullständig självfinansiering men minskar avsevärt den subventionering av tillsynskostnaderna från riksbolagshåll, som för närvarande präglar läget.

Någon anledning att beträffande i riket verksamma utländska bolag arbeta med någon speciell minimibeloppsnivå anser inspektionen icke föreligga, i vart fall icke så länge denna bolagsgrupp kan beräknas bestrida sina egna tillsynskostnader. En højning av minimibeloppet för de inländska bolagen bör därför medföra motsvarande højning för de utländska anstalterna.

Försäkringsinspektionen hemställer om den lagändringen att i 292 § lagen om försäkringsrörelse och 26 § lagen om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket orden »ett hundra kronor» utbytes mot orden »två hundra kronor». Det föreslås att ändringarna skall träda i kraft den 1 januari 1958.

Yttranden över försäkringsinspektionens framställning har avgivits av statskontoret samt av svenska försäkringsbolags riksförbund — som överlämnat en skrivelse från svenska livförsäkringsbolags förening — sockenbrandbolagens riksförbund, husdjursförsäkringsföretagens förening, landsbygdens brandförsäkringsbolags förening och föreningen av utländska försäkringsbolags generalagenter.

Samtliga remissinstanser utom sockenbrandbolagens riksförbund tillstyrker eller förklarar sig sakna anledning att motsätta sig förslaget. *Svenska försäkringsbolags riksförbund* understryker försäkringsinspektionens uttalande att det måste anses principiellt eftersträvansvärt att envar av de skilda grupper av svenska försäkringsbolag, som står under inspektionens tillsyn, bestrider den del av kostnaden för verkets organisation och verksamhet som belöper å gruppen.

Sockenbrandbolagens riksförbund vill i och för sig icke rikta någon erinran mot nämnda princip men framhåller, att de lokala försäkringsbolagen arbetar med mycket små omkostnader. Icke mindre än ett 70-tal redovisar enligt förbundet förvaltningskostnader, som understiger 2 000 kronor för år, och för åtskilliga uppgår dessa kostnader endast till några hundra kronor. För dessa bolag måste det framstå som en icke oväsentlig belastning, om tillsynsbidraget höjes till 200 kronor. Riksförbundet vill därför ifrågasätta om man icke för dessa minsta bolag kunde finna en möjlighet att undvika en højning av bidraget.

Departementschefen. Försäkringsinspektionens organisation och verksamhet finansieras f. n. helt genom årliga bidrag från de försäkringsanstalter, som är föremål för inspektionens tillsyn. Bidragsskyldigheten är föreskriven i lagen om försäkringsrörelse och lagen om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket. Bidragens storlek bestämmes av Kungl. Maj:t inom vissa i lagen angivna gränser. Den övre gränsen är 2 promille av den årliga premieintäkten, men bidrag uttages

f. n. icke med mera än 0,5 promille, dock högst 50 000 kronor. Den lägre gränsen är i lagen fastställd till 100 kronor.

Den stegring av det allmänna kostnads- och löneläget som inträtt sedan år 1948, då nu gällande minimibidrag bestämdes, har fått till följd att en del av tillsynskostnaderna för de lokala bolagen, av vilka många betalar blott minimibidraget, i realiteten utgår från riksbolagen. En sådan ordning är föga tillfredsställande. Försäkringsinspektionens förslag om fördubbling av minimibidraget, mot vilket remissinstanserna icke haft några principiella invändningar, åstadkommer en riktigare fördelning av kostnaderna. Den omständigheten att den föreslagna höjningen kan bli betungande för ett och annat av de mindre bolagen anser jag icke böra hindra förslagets genomförande eller föranleda särbestämmelser i lagen för dessa bolag. Jag biträder alltså inspektionens förslag.

Höjningen av minimibidraget torde böra ske genom att ordet »etthundra» i 292 § lagen om försäkringsrörelse och 26 § lagen om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket utbytes mot ordet »tvåhundra». Lagändringarna bör träda i kraft den 1 januari 1958; de högre bidragen får då första gången erläggas under 1958 och de bolag, för vilka höjningen är av någon betydelse, får tid att anpassa sig därefter.

II. Understödsföreningslagen

Gällande bestämmelser. Understödsförening är enligt lagen om dylika föreningar (1 §) sådan förening för inbördes bistånd, som avser att utan affärsmässigt drivande av försäkringsrörelse

bereda medlem pension efter avgång från tjänst, efter uppnående av viss ålder eller vid invaliditet,

vid medlems död utbetala ett kapitalbelopp till bestridande av begravningskostnader eller såsom understöd till efterlevande,

meddela pension åt avliden medlems änka eller barn,

bereda sjukhjälp eller moderskapshjälp,

bereda understöd vid arbetslöshet eller

idka annan till personförsäkring hänförlig verksamhet.

Enligt 67 § står understödsföreningarna under tillsyn av en för varje grupp av föreningar med likartad verksamhet för hela riket gemensam tillsynsmyndighet, som också för register över föreningarna. Tillsynsmyndighet för samtliga föreningar, utom sådana som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet, är enligt kungörelsen den 8 november 1912 (nr 304) angående tillsyn å understödsföreningar m. m. sådan den lyder enligt kungörelse den 22 maj 1953 (nr 226) f. n. riksförsäkringsanstalten.

Lagen innehåller — fränsett det fall att en förening anlitar tillsynsmyndigheten för upprättande av försäkringsteknisk utredning — icke några regler om skyldighet för understödsföreningarna att bidra till kostnaderna för tillsynen.

Utredningsmannen föreslår att tillsynen över understödsföreningarna, utom sådana som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet, skall överflyttas till försäkringsinspektionen. Enligt förslaget — för vilket liksom för de däröver avgivna yttrandena närmare redogörelse lämnats i statsverkspropositionen (X ht s. 185—192) — skall bidrag uttagas av föreningarna för finansiering av kostnaderna för tillsynen. Bidraget föreslås för närvarande utgå med 0,5 promille av föreningens hela inkomst av avgifter under nästföregående räkenskapsår, dock med lägst 100 kronor. Såsom jag tidigare antytt föreslår *utredningsmannen* att bestämmelser om bidragskyldigheten intages i lagen om understödsföreningar. Han anser, att de lämpligen kan fogas till 67 § såsom ett nytt andra stycke, vari stadgas att annan understödsförening än sådan som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet årligen skall enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, erlægga bidrag till kostnaden för tillsynsmyndighetens organisation och verksamhet. För att möjliggöra att bidragen vid behov ändras — det statsbidrag som enligt förslaget skall täcka en del av tillsynskostnaderna, föreslås fixerat till ett visst belopp, som ändras blott vid större kostnadsändringar — föreslår *utredningsmannen* att stadgandet i övrigt, i likhet med 292 § lagen om försäkringsrörelse, lämnar Kungl. Maj:t frihet att bestämma bidragen inom en viss ram. Övre gränsen bör liksom för försäkringsbolagen vara 2 promille av föreningens hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår; den nedre föreslås till 100 kronor.

I *statsverkspropositionen* framlägges för riksdagen förslag att tillsynen över ifrågavarande understödsföreningar skall överflyttas till försäkringsinspektionen och förordas att tillsynsbidrag skall uttagas av dem enligt *utredningsmannens* förslag (X ht s. 192—197). Jag har i samband därmed i fråga om minimibidraget anfört, att skälig försiktighet bör iakttas, då bidragsskyldighet nu skall införas för understödsföreningarna, vilka i många fall har en svag ekonomisk ställning. Det förutsättes tillika att en del av tillsynskostnaderna för föreningarna tills vidare skall täckas av statsmedel.

Departementschefen. Genomförande av det i statsverkspropositionen förordade förslaget om uttagande av bidrag från understödsföreningarna — med undantag av sådana som uteslutande lämnar arbetslöshetsunderstöd — till finansiering av tillsynsverksamheten kräver att regler om bidragsplikten ges i författningsväg. *Utredningsmannen* har föreslagit att den grundläggande regeln skall inskrivas i lagen om understödsföreningar. Detta tillvägagångssätt, vilket överensstämmer med den teknik som valts i lagen om försäkringsrörelse och vilket icke blivit föremål för erinringar under remissbehandlingen, finner jag riktigt.

Även i fråga om utformningen av lagregeln synes lagen om försäkringsrörelse kunna tjäna som mönster. I dess 292 § föreskrives att bolagen årligen skall erlægga bidrag enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Bidraget skall bestämmas högst till en femtedels procent av bolagets hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår med visst undantag.

Såsom framgår av vad jag tidigare anfört innehåller lagrummet även bestämmelse om bidragets minimibelopp.

I lagen om understödsföreningar bör sålunda införas ett stadgande, att annan understödsförening än sådan som uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet årligen skall erlægga bidrag till tillsynsmyndighetens organisation och verksamhet enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Anledning torde icke finnas att sätta den övre av de gränser, inom vilka Kungl. Maj:t skall äga bestämma bidragssatsen, annorlunda för understödsföreningarna än för försäkringsbolagen. Bidraget bör beräknas å föreningens hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår. Minimibeloppet bör i enlighet med vad som förutsättes i statsverkspropositionen vara 100 kronor.

Lagreglerna om bidragsskyldigheten torde, såsom utredningsmannen föreslagit, lämpligen kunna fogas som ett andra stycke till 67 § lagen om understödsföreningar, vilket lagrum innehåller föreskriften att understödsföreningarna skall stå under tillsyn av tillsynsmyndighet.

Den föreslagna omorganisationen avses skola genomföras från och med den 1 januari 1958. Lagändringen torde böra träda i kraft samtidigt, vilket innebär att avgifter första gången skall betalas under 1958.

I enlighet med det sagda har inom handelsdepartementet upprättats bifogade förslag¹ till

1) lag om ändrad lydelse av 292 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse;

2) lag om ändrad lydelse av 26 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket; samt

3) lag om ändrad lydelse av 67 § lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslagen måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Bo Gejrot

¹ Förslagen, som här uteslutits, är, fränsett en redaktionell jämkning i det under c) angivna förslaget, likalydande med de vid propositionen fogade förslagen.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 17 januari 1957.

Närvarande:

justitieråden WALIN,
SJÖWALL,
HAGBERGH,
regeringsrådet KLACKENBERG.

Enligt lagrådet den 16 januari 1957 tillhandakommet utdrag av protokoll över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 3 januari 1957, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 292 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse;

2) lag om ändrad lydelse av 26 § lagen den 9 juni 1950 (nr 272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket; samt

3) lag om ändrad lydelse av 67 § lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i handelsdepartementet R. Hermansson.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
Torsten Johansson

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 januari 1957.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, minlstern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och socialdepartementen anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, lagrådets den 17 januari 1957 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 3 januari 1957 remitterade förslagen till

1) *lag om ändrad lydelse av 292 § lagen den 17 juni 1948 (nr 433) om försäkringsrörelse;*

2) *lag om ändrad lydelse av 26 § lagen den 9 juni 1950 (nr 292) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket; samt*

3) *lag om ändrad lydelse av 67 § lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar.*

Med förmälan att förslagen av lagrådet lämnats utan erinran hemställer föredraganden, att desamma — det sistnämnda efter en redaktionell jämkning — måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Rune Lindquist